Y PWYLLGOR ADDYSG A DYSGU GYDOL OES **ELL 17-02(mins)**

COFNODION

Dyddiad: Dydd Iau 21 Tachwedd 2002

Amser: 9.00am

Lleoliad: Ystafell Bwyllgora 3, Cynulliad Cenedlaethol Cymru, Bae Caerdydd

Yn bresennol: Aelodau'r Pwyllgor Addysg a Dysgu Gydol Oes		
	Gareth Jones, **Cadeirydd**	Conwy
	Lorraine Barrett	De Caerdydd a Phenarth
	Mick Bates	Sir Drefaldwyn
	Jane Davidson, Gweinidog y Cynulliad	Pontypridd
	Helen Mary Jones	Llanelli
	Alun Pugh	Gorllewin Clwyd
	Jonathan Morgan	Canol De Cymru
	Owen John Thomas	Canol De Cymru

Yn Bresennol

Andy Shercliff	XL Wales
Cathy Hoyt	XL Wales
Ernst Wegerif	Ysgol Steiner Waldorf Nant-y-cwm, Sir Benfro
Caroline Coughlan	Ysgol Steiner Waldorf Nant-y-cwm, Sir Benfro
Cath Little	Ysgol Fountain Steiner Waldorf, Caerdydd

Swyddogion yn bresennol

Richard Davies	Cyfarwyddwr yr Adran Addysg a Hyfforddiant
Keith Davies	Pennaeth yr Is-adran Safonau a Pherfformiad
Elizabeth Williams	Pennaeth y Tîm Polisi Ieuenctid

Ysgrifenyddiaeth

Chris Reading	Clerc
Holly Pembridge	Dirprwy Glerc

9.00am hyd 9.10am

Eitem 1: Cyflwyniad, ymddiheuriadau, eilyddion a datganiadau o fuddiant

1.1 Croesawodd y Cadeirydd y pwyllgor ac aelodau'r cyhoedd.

1.2 Derbyniodd y Cadeirydd ymddiheuriadau gan Huw Lewis, Janice Gregory a Cynog Dafis. Croesawodd y Cadeirydd Owen John Thomas fel eilydd i Cynog Dafis yn ail ran y cyfarfod.

1.3 Cyhoeddodd y Cadeirydd y bydd dadl yn cael ei chynnal ar adroddiad interim y pwyllgor ar Ysgol y Dyfodol yn y cyfarfod llawn ar 25 Mawrth 2003.

1.4 Rhoddodd y Cadeirydd wybod i'r aelodau y byddai'n cyflwyno tystiolaeth i'r Comisiwn Richard ar ran y Pwyllgor ar 12 Rhagfyr 2002. Bydd nodyn ffeithiol yn cael ei gylchredeg i'r pwyllgor er gwybodaeth ar 5 Rhagfyr.

1.5 Gofynnodd y Cadeirydd i'r Aelodau am ddatganiadau o fuddiant, yn unol â'r canllawiau diwygiedig ar Reol Sefydlog 4.5. Ni chafwyd rhai.

9.05am hyd 9.45am

Eitem 2: Adroddiad Misol y Gweinidog i'r Pwyllgor

ELL 17-02 (p.1)

Cau'r Bwlch

2.1 Mynegwyd pryder y byddai'r awdurdodau addysg lleol (AALlau), wrth adolygu eu fformiwlâu cyllido, yn lleihau cyllidebau rhai ysgolion ac felly'n eu rhwystro rhag cyflawni'r agenda a bennwyd gan Lywodraeth Cynulliad Cymru. Gofynnwyd i'r Gweinidog a fyddai'n ystyried cyfarfod â'r AALlau i drafod effaith unrhyw newidiadau arfaethedig ar ysgolion. Dywedodd y Gweinidog wrth y pwyllgor bod ymgynghoriad yn mynd rhagddo ar reoliadau newydd ar gyfer cyllido ysgolion a fydd yn dod i rym ym mis Ebrill 2004, ac y byddai'n atgoffa'r AALlau o hyn. Hefyd, dywedodd y Gweinidog ei bod wedi comisiynu'r Comisiwn Archwilio i gynnal adolygiad o'r ffactorau y mae'r AALlau yn eu defnyddio yn eu fformiwlâu cyllid lleol ar hyn o bryd. Bydd y wybodaeth hon yn llywio'r ymgynghoriad.

2.2 Cafwyd trafodaeth ar hyblygrwydd contractau athrawon. Dywedodd y Gweinidog ei bod yn cefnogi patrymau gweithio hyblyg fel rhannu swyddi. Byddai trefniadau contractiol newydd i wella'r cydbwysedd gwaith/bywyd yn cael eu sefydlu dros y ddwy flynedd nesaf. Dywedodd y Gweinidog y byddai'r AALlau, ymhen amser, yn gallu rhoi darpariaethau Deddf Addysg 2002 ar waith yn y mater hwn.

2.3 Cafwyd trafodaeth ar gyllidebau ysgolion a chyllid dangosol dros gyfnod o dair blynedd. Roedd y Gweinidog yn cefnogi'r egwyddor o gyllid dangosol a dywedodd y bydd ymgynghoriad yn cael ei gynnal maes o law ar sefydlu fforymau cyllideb ym mhob AALl, fel a ganiateir gan Ddeddf Addysg 2002. Bydd y fforymau hyn yn hwyluso'r broses o gynllunio cyllidebau.

2.4 Mynegodd yr aelodau bryder ynghylch datblygu proffesiynol parhaus (CPD) i athrawon. Dywedodd y Gweinidog fod Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi gweithio'n llwyddiannus ochr yn ochr â Chyngor Addysgu Cyffredinol Cymru (GTCW) ar CPD dros y flwyddyn ddiwethaf hon. Roedd y Gweinidog yn rhagweld y byddai'r rownd nesaf o gynlluniau peilot yn edrych ar fentrau ar gyfer yr ysgol gyfan.

Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)

2.5 Croesawodd aelodau'r byrddau gwyn ym mhob ysgol gynradd yng Nghymru. Cafwyd trafodaeth ar drafferthion adleoli byrddau gwyn mewn rhai ysgolion hyn am resymau iechyd a diogelwch.

2.6 Cafwyd rhywfaint o drafodaeth ynghylch defnydd y gymuned o ystafelloedd TG yr ysgolion. Dywedodd y Dirprwy Weinidog wrth y Pwyllgor fod llawer o arian wedi'i fuddsoddi mewn TGCh a bod yr AALlau yn cael eu hannog i ysgogi'r gymuned i ddefnyddio'r adnoddau hyn.

2.7 Roedd yr aelodau'n teimlo ei bod hi'n bwysig i ddilyn y datblygiadau diweddaraf ym maes TGCh. Cytunodd y Dirprwy Gweinidog ei bod hi'n bwysig aros ar y blaen, ac nad oedd y cynllun yn cael ei gyfyngu i un mecanwaith gweithredu oherwydd ei bod yn hollbwysig bod cefn gwlad hefyd yn cael ei chynnwys.

Addysg Arweiniol (Conductive Education)

2.8 Cyfeiriodd un aelod at lythyr a ddosbarthwyd yn flaenorol i'r aelodau, o Sefydliad Addysg Cymru. Roedd yn ymdrin â chynnig i gyllido 50% o brosiect i gasglu tystiolaeth am Anghenion Addysgol Arbennig (AAA) yng Nghymru. Dywedodd y Gweinidog bod Grwp Ymgynghorol AAA wedi ei sefydlu, bod cynlluniau peilot rhanbarthol yn mynd rhagddynt a bod cyllid wedi ei roi ar gyfer cyflogi pedwar swyddog datblygu. Cyhoeddwyd y Cod Ymarfer a oedd yn rhoi amlinelliad o'r hawliau ychwanegol sydd gan rieni, ac roedd Deddf Addysg 2002 yn cynnwys darpariaethau ar gyfer AAA. Dywedodd y Gweinidog wrth aelodau bod cyllideb ymchwil ar gael a'i bod yn cael cyngor ar y mater.

Addewid Cyflogwyr Sgiliau Sylfaenol

2.9 Dywedodd y Gweinidog wrth y Pwyllgor ei bod wedi ysgrifennu at yr holl gyrff cyhoeddus a noddir gan y Cynulliad i'w gwahodd i roi'r addewid hon.

Adolygiad Uwch-Strwythur ELWa (Adroddiad Rawlings)

2.10 Gofynnodd yr Aelodau pryd oedd y Gweinidog yn bwriadu gwneud datganiad ar adroddiad Rawlings. Dywedodd y Gweinidog y byddai'n ceisio cyngor gan Gyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru a Chyngor Cenedlaethol ELWa ar oblygiadau'r adroddiad, yna byddai'n trafod hyn â'r uwch-swyddogion. Dywedodd y Gweinidog ei bod am i'r aelodau gael y wybodaeth ddiweddaraf ac y byddai'n gwneud datganiad maes o law.

Grantiau Dysgu'r Cynulliad (GDC)

2.11 Gofynnwyd i'r Gweinidog a fyddai hi'n rhoi'r newyddion diweddaraf i'r Pwyllgor ar ddyrannu GDCau i fyfyrwyr sy'n gymwys i'w cael. Cytunodd y Gweinidog i gynnwys y pwnc hwn yn ei hadroddiad nesaf i'r Pwyllgor ar 19 Rhagfyr.

Gweithdrefn

2.12 Cododd un aelod bwynt gweithdrefnol ynghylch y ffaith bod y Gweinidog yn atodi dogfennau i'w hadroddiadau misol, ac nad oedd digon o amser i'r aelodau ofyn cwestiynau amdanynt. Dywedodd y Gweinidog ei bod am i'r Pwyllgor gael gwybod y newyddion diweddaraf ar faterion perthnasol (e.e. Adroddiad Rawlings), ac os oedd yr aelodau yn dymuno hynny gallent ofyn i'r Cadeirydd (neu'r clerc) gynnwys eitemau penodol ar yr agenda ar gyfer y cyfarfodydd nesaf.

Pwyntiau Gweithredu

- Y Gweinidog i anfon nodyn at yr AALLau i'w hatgoffa o'r ymgynghoriad a gynlluniwyd ar gyfer y flwyddyn newydd ar y rheoliadau newydd i lywodraethu'r modd y mae ysgolion yn cael eu cyllido o fis Ebrill 2004.
- Y Gweinidog i gynnwys dyrannu GDCau yn ei hadroddiad ar 19 Rhagfyr 2002.

9.45am hyd 10.45am

Eitem 3: Adolygiad Polisi: Ysgol y Dyfodol - Cyflwyniad gan XL Wales

ELL 17-02 (p.2)

3.1 Cyflwynodd y siaradwyr eu papurau, yna cawsant eu holi gan yr aelodau.

Rhwydweithiau

3.2 Gofynnodd yr aelodau beth oedd barn XL Wales am y cysylltiad rhwng ei gynigion ar gyfer rhwydweithiau Addysgol Cymru-gyfan a gwasanaethau cymorth presennol yr AALlau a'r sector gwirfoddol. Clywodd yr Aelodau fod XL Wales yn datblygu perthynas uniongyrchol â'r ysgol ac nad oedd XL Wales am gystadlu â darpariaeth yr AALl.

Athrawon Teithiol

3.3 Hysbyswyd yr Aelodau bod gan XL Wales chwe athro teithiol ar hyn o bryd. Byddai rhaglen weithgareddau yn cael ei chyflwyno i ysgolion ei chymeradwyo. Gallai'r athrawon teithiol weithio o fewn strategaethau lleol, rhanbarthol a chenedlaethol ac roedd XL Wales wedi ceisio nodi anghenion cyflogwyr a chymunedau, gan gynnwys gweithgareddau dilynol. Holodd yr Aelodau pa gorff fyddai'n nodi'r bylchau/anghenion a dywedodd y cyflwynwyr pe sefydlir Grant Addysg Cymru Gyfan, yna byddai hyn yn dibynnu ar gylch gorchwyl a bennwyd gan y Cynulliad, efallai. Gallai nodi meysydd sgiliau ond ni fyddai'n dweud sut yn union y dylid eu cyflawni.

Menter ac Arloesedd

3.4 Gofynnodd yr Aelodau sut y gellid cynnwys menter ac arloesedd yn y cwricwlwm. Mewn ymateb, dywedodd y cyflwynwyr y byddai plentyn 11 oed sy'n gadael yr ysgol gynradd wedi dysgu 90% o'i sgiliau menter ac arloesedd y tu allan i'r ysgol a 10% yn yr ysgol. Gellid cyflwyno'r sgiliau hyn yn y cwricwlwm cenedlaethol trwy faes llafur gwyddoniaeth a dylunio a thechnoleg.

Canlyniadau

3.5 Gofynnodd Aelodau sut yr oedd y canlyniadau'n cael eu mesur. Clywodd y Pwyllgor fod llawer o'r dystiolaeth yn ansoddol. Er enghraifft ym mhrosiect gofal plant y Gronfa Cyfleoedd Newydd (NOF) yn Abertawe/Port Talbot, byddai asesiad sylfaenol yn cael ei gynnal ar yr un plant dros dair blynedd. Roedd hi'n bwysig newid agwedd plant at ddysgu - yn yr ysgol a thu allan.

Ariannu

3.6 Dywedodd y Gweinidog ei bod hi'n bwysig bod ysgolion yn teimlo'n hyderus ynghylch ffynonellau cyllid. Dywedodd y Gweinidog nad oedd hi eisiau tynnu arian o'r gyllideb addysg gyffredinol. Cyfeiriodd y cyflwynwr at y cynnig ar gyfer rhaglen "Rhagoriaeth Addysgol" gan ddweud y dylid ei ystyried fel mecanwaith cyllido hirdymor. Byddai'n rhaid bod y sefydliadau wedi sicrhau sylfaen gyllid; ac o ganlyniad ni fyddai nifer fawr o sefydliadau yn gwneud cais i fod yn rhan o'r fath gynllun. Dywedodd y Gweinidog ei bod yn teimlo y byddai'n fwy priodol i'r Cynulliad nodi sgiliau penodol y sefydliadau a nodi'r mecanweithiau cyllido priodol.

3.7 Diolchodd y Cadeirydd i'r cyflwynwyr am eu cyfraniad i'r cyfarfod a'r adolygiad polisi.

10.45am-11.00am

Cytunodd y Pwyllgor i gael egwyl am 15 munud

11.00am-12.15pm

Eitem Pedwar: Adolygiad Polisi - Ysgol y Dyfodol - Cyflwyniad gan Ysgolion Steiner Waldorf

ELL 17-02 (p.3)

Cyffredinol

4.1 Siaradodd y cyflwynwr am theori, arfer ac ethos ysgolion Steiner Waldorf. Yna cafwyd cwestiynau a thrafodaeth. Roedd diddordeb gan yr Aelodau yn y modd yr oedd plant yn trosglwyddo o Ysgol Steiner Waldorf (yng Nghaerdydd) i ysgolion uwchradd yn y sector a gynhelir. Clywodd y pwyllgor bod y dystiolaeth yn anecdotaidd, oherwydd nid oedd ond pum mlynedd ers sefydlu'r ysgol yng Nghaerdydd. Roedd hi'n glir bod y plant wedi magu hyder ac aeddfedrwydd i ddysgu darllen yn gyflym iawn.

Y Blynyddoedd Cynnar

4.2 Cyfeiriodd yr Aelodau at y gwaith a wnaed gan y pwyllgor ym maes y blynyddoedd cynnar gan ofyn a oedd y dystiolaeth ar effeithiolrwydd chwarae yn debyg i waith ysgolion Steiner Waldorf. Dywedodd y cyflwynwyr fod hyn yn rhannol gywir. Roedd tystiolaeth anecdotaidd yn dangos bod yr athrawon a oedd wedi ymweld â'r ysgol (yng Nghaerdydd) wedi canfod bod y math o chwarae a geir yno yn wahanol i'r math a geir yn y sector a gynhelir. Er bod gwaith gwych yn cael ei wneud yn addysg y brif-ffrwd, roedd ysgolion Steiner Waldorf yn fwy effeithiol

oherwydd mai'r plant oedd yn llywio'r chwarae.

TGCh

4.3 Hysbyswyd y Pwyllgor nad oedd dull Steiner Waldorf o blaid defnyddio cyfrifiaduron hyd nes bod y plant yn bedair ar ddeg. Roedd rhai aelodau'n credu bod hyn yn cyfyngu'n ormod ar y plant ac y gallai technoleg gwybodaeth fod o fudd i blant iau. Cytunodd yr aelodau a'r cyflwynwyr y dylid ystyried TGCh fel arf defnyddiol ac nid fel modd o osgoi meddwl.

Anawsterau Dysgu/Ymddieithrio

4.4 Gofynnodd yr aelodau a oedd y cyflwynwr wedi cael profiad o ddelio ag anawsterau dysgu ac ymddieithrio, ac a yw'r rhain yn gysylltiedig ag addysg o fewn y gymuned. Trafododd y cyflwynwyr ddull Steiner Waldorf o ddelio â dyslecsia gan ddweud bod y plant hynny yn cael eu haddysgu i ysgrifennu cyn iddynt ddysgu darllen. Gwnaethant ddweud bod llai o achosion o ddyslecsia yn addysg Steiner Waldorf nac yn addysg y brif-ffrwd. Roedd y cyflwynwyr yn ystyried y gall unedau teuluol leddfu'r problemau cymdeithasol presennol.

Ymyrraeth

4.5 Cafwyd ychydig drafodaeth ar oedolion yn ymyrryd yn chwarae distrwythur y plant. Clywodd y pwyllgor bod yn rhaid i'r athro ddangos esiampl i'r plant; byddai'r athro yn ymyrryd os oedd y sefyllfa'n amhriodol, er enghraifft mewn rhai achosion byddai bywydau trwblus y plant yn dod yn amlwg yn eu hymddygiad.

Cynhwysiant Cymdeithasol

4.6 Roedd gan yr aelodau ddiddordeb mewn gwybod faint o blant yng Nghymru oedd yn cael eu haddysgu trwy ddull Steiner Waldorf ac a oedd cefndir cymdeithasol y plant yn amrywio. Roedd yr ysgol yng Nghaerdydd yn tyfu a'r plant yn dod o ystod eang o gefndiroedd amrywiol - ac roedd hyn yn cael ei groesawu'n frwd. Roedd y Gwasanaethau Cymdeithasol wedi cyfeirio sawl plentyn at yr ysgol. Telir ffioedd ar sail cyfraniadau, ond nid oedd unrhyw blentyn yn cael ei wrthod gan yr ysgol am resymau ariannol.

Athrawon

4.7 Gofynnodd yr Aelodau i'r cyflwynwyr enwi un elfen o addysg Steiner Waldorf yr oedden nhw o'r farn y dylid ei chynnwys yn addysg y brif-ffrwd. Wedi ychydig drafodaeth, soniodd y cyflwynwyr am yr athrawon ymroddedig ac ysgogol sydd wedi'u hyfforddi yn null Steiner Waldorf.

Cymru Ddwyieithog

4.8 Gofynnodd y Gweinidog i'r cyflwynwyr sut y gallai addysg Steiner Waldorf gyfrannu at ddyfodol Cymru ddwyieithog. Clywodd y pwyllgor fod Ysgol Nant-y-Cwm yn ceisio recriwtio athro Cymraeg arall, ond roeddent yn cael trafferth. Mynegodd y cyflwynwyr eu bod yn dymuno cael ysgol gyfochrog: sef ysgol Steiner Waldorf cyfrwng Cymraeg a chyfrwng Saesneg ar yr un safle. Roedd safleoedd dwyieithog yn Ne Affrica, Japan ac India.

4.9 Diolchodd y Cadeirydd i'r cyflwynwyr am eu cyfraniad diddorol i'r adolygiad polisi sydd wedi peri llawer o feddwl.

Eitem Pump: Cofnodion y cyfarfod diwethaf

5.1 Cymeradwyodd y Pwyllgor gofnodion y cyfarfod ar 7 Tachwedd 2002 gydag un newid: paragraff 2.7 - rhoi

"fformwla cyllido awdurdodau lleol" yn lle "system geisiadau".

Atodiad

1. Is-ddeddfwriaeth

1.1 Ar ôl trafod awgrym Jonathan Morgan, penderfynodd y Pwyllgor beidio â gofyn am i'r weithdrefn estynedig gael ei defnyddio ar gyfer yr is-ddeddfwriaeth a ganlyn:

- Rheoliadau Addysg (Grantiau Safonau Addysg) (Diwygio) (Cymru) 2002;
- Rheoliadau Addysg (Gwybodaeth Perfformiad Ysgolion) (Diwygio) (Cymru) 2003;
- Rheoliadau Adroddiadau Blynyddol Llywodraethwyr (Cymru) (Diwygio); a
- *The Education (Out turn Statements) (Amendment) (Wales) Regulations 2003.*

2. Cynnig - Ffioedd Ychwanegol Prifysgolion

2.1 Cafwyd trafodaeth gryno ar y cynnig a'r gwelliant a ganlyn:

Cynnig Gwreiddiol a gynigwyd gan Helen Mary Jones:

> **"Mae'r Pwyllgor hwn yn gwrthwynebu'n gryf y cysyniad o ffioedd ychwanegol i brifysgolion".**

Gwelliant a gynigwyd gan Jonathan Morgan:

Dileu "." ac ychwanegu: ", ac yn galw ar Lywodraeth y Deyrnas Unedig i ddiddymu ffioedd hyfforddi."

2.2 Roedd rhai aelodau o'r farn bod angen mwy o amser arnynt i ystyried y materion a godwyd a dod i gytundeb. Cynigodd Lorraine Barrett gynnig ffurfiol:

"Bod trafodaeth bellach ar y mater hwn yn cael ei ohirio tan y cyfarfod nesaf ar 5 Rhagfyr."

O blaid:

- Lorraine Barrett
- Alun Pugh
- Jane Davidson
- Mick Bates

Yn erbyn:

- Helen Mary Jones
- Owen John Thomas
- Jonathan Morgan

Derbyniwyd y cynnig o bedair pleidlais i dair (y Cadeirydd - ymatal).

Camau i'w cymryd: Y clerc i roi'r mater hwn ar agenda'r cyfarfod ar 5 Rhagfyr.